

สมาธิสั้นกับการพยากรณ์โรค

PROGNOSIS OF ADHD

นายแพทย์ทวีศักดิ์ ลีรัตนเรขา ... จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น

บทนำ

สมาธิสั้น (Attention Deficit/ Hyperactivity Disorder – ADHD) เป็นโรคทางจิตเวชที่พบได้บ่อยในเด็กและวัยรุ่น โดยมีลักษณะอาการสำคัญ คือ ขาดสมาธิ ความซุกซนเกินวัย และพฤติกรรมหุนหันพลันแล่น อาการเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อ การเรียน การทำงาน และการเข้าสังคม

ดังนั้น การพยากรณ์โรค (prognosis) จึงมีความสำคัญในการวางแผนการรักษาและจัดการระยะยาว ช่วยบ่งบอกถึง แนวโน้มในการพัฒนาของอาการตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อผลลัพธ์ของโรค

การพยากรณ์โรค (Prognosis)

การพยากรณ์โรคสมาธิสั้นขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ลักษณะอาการ อายุ เพศ สถานะทางสังคม ปัจจัยทางพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับการรักษาที่ได้รับ และการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน

1. ลักษณะอาการ

ลักษณะอาการทางคลินิก ระดับความรุนแรงของอาการ และอายุที่เริ่มแสดงอาการ ล้วนส่งผลต่อการพยากรณ์โรค จากผลการวิจัยพบว่า เด็กที่เริ่มมีอาการตั้งแต่ในช่วงวัยเด็กเล็กมักมีความเสี่ยงสูงกว่าที่จะเกิดปัญหาในระยะยาว และมีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาทางสังคม การเรียนรู้ และการทำงานมากกว่ากลุ่มคนทั่วไปเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

ผู้ที่มีอาการสมาธิสั้นและอยู่ไม่นิ่งมาก อย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยเด็กเล็กโดยที่อาการไม่ทุเลาลง จะมีความก้าวร้าวและอยู่ไม่นิ่งที่โรงเรียน และมีอารมณ์แปรปรวน (emotion dysregulation) ที่บ้าน สูงกว่าผู้ที่มีอาการน้อย และผู้ที่มีอาการ ทุเลาลง และเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จะมีพฤติกรรมต่อต้านสังคม (antisocial) มากกว่าผู้ที่มีอาการเล็กน้อยอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีอัตราการถูกจับกุม ถูกออกจากโรงเรียนกลางคัน และว่างงานสูงกว่า

2. อายุและการพัฒนา

ผลการวิจัยระบุว่า เด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้นมักจะแสดงอาการลดลงเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ แต่ประมาณร้อยละ 30-60 จะยังคงมีอาการที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรมในวัยผู้ใหญ่ เช่น ภาวะซึมเศร้า และความวิตกกังวล

3. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

งานวิจัยพบว่าความผิดปกติของสารสื่อประสาท โดยเฉพาะโดปามีน (dopamine) มีความเกี่ยวข้องกับการเกิดสมาธิสั้น รวมถึงการถ่ายทอดทางพันธุกรรม

นอกจากนี้ปัจจัยสิ่งแวดล้อม เช่น การสัมผัสสารพิษ การคลอดก่อนกำหนด และการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ก็มีบทบาทสำคัญต่อการเกิดโรคและการพยากรณ์โรค

4. การรักษาที่ได้รับ

การใช้ยารักษาในกลุ่มกระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง (stimulants) เช่น เมทิลเฟนิเดต (methylphenidate) และ พฤติกรรมบำบัด (behavioral therapy) เป็นวิธีการรักษาหลักที่ได้รับการยอมรับ การรักษาที่เหมาะสมและต่อเนื่อง ช่วยให้ผู้ป่วยสามารถจัดการกับอาการของโรคได้ดีขึ้น และส่งผลต่อการพยากรณ์โรคในทางที่ดี การวินิจฉัยได้เร็ว และ เริ่มรักษาตั้งแต่อายุน้อย ช่วยลดความรุนแรงของอาการในวัยผู้ใหญ่

ยารักษาสมาธิสั้นช่วยเพิ่มความสามารถในการจดจ่อและลดอาการหุนหันพลันแล่น ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยยามีโอกาสที่จะมีพยากรณ์โรคที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในด้านการเรียนและการเข้าสังคม

พฤติกรรมบำบัดโดยมุ่งเน้นไปที่การฝึกฝนการควบคุมอารมณ์ การปรับตัวในสังคม และการพัฒนาเทคนิคการจัดการเวลา มีผลสำคัญต่อการลดอาการของสมาธิสั้นในระยะยาว

เด็กที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นสมาธิสั้นและไม่ได้รับการรักษาอย่างเหมาะสมมักประสบปัญหาทางสังคม เช่น การถูกปฏิเสธจากกลุ่มเพื่อน การมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และอาจมีพฤติกรรมก้าวร้าวในภายหลัง

5. การสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม ทั้งจากครอบครัวและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น โรงเรียนและชุมชน มีบทบาทสำคัญในการพยากรณ์โรค เด็กที่ได้รับการสนับสนุนและการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสมมักจะมีแนวโน้มที่จะสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น

พัฒนาการของโรคสมาธิสั้นในวัยผู้ใหญ่

แม้ว่าอาการของโรคสมาธิสั้นจะลดลงเมื่อเติบโตขึ้น โดยเฉพาะอาการซุกซนและหุนหันพลันแล่น แต่การศึกษาพบว่า ผู้ป่วยร้อยละ 50-60 ยังคงแสดงอาการบางอย่างของโรคในวัยผู้ใหญ่ แต่ความรุนแรงของอาการลดลง เช่น การขาดสมาธิ ความสามารถในการวางแผน การจัดการเวลา และการจัดการงาน

นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ป่วยวัยผู้ใหญ่ก็มีแนวโน้มสูงที่จะประสบปัญหาทางสังคม การทำงาน และความสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่ไม่มีโรค ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต และการประสบความสำเร็จในชีวิต

การฝึกทักษะการจัดการตัวเอง และการบำบัดรักษาทางจิตวิทยา ช่วยให้สามารถปรับตัว และจัดการกับอาการของตนเองได้ดีขึ้น การรักษาด้วยยามีความจำเป็นในบางกรณีเช่นเดียวกัน

บทสรุป

การพยากรณ์โรคสมาธิสั้นเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ทั้งทางด้านพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และการรักษาที่เหมาะสม การเข้าใจถึงปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้การวางแผนการรักษามีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดผลกระทบที่เกิดจากโรคสมาธิสั้นในระยะยาวได้ และช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2565). **คู่มือการดูแลสุขภาพจิตเด็ก กลุ่มปัญหาการเรียน.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ชุมชนผู้ปกครอง
การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- American Psychiatric Association. (2013). **Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders** (5th ed.). Washington, DC.
- Barkley, R. A. (2015). **Attention-Deficit Hyperactivity Disorder: a handbook for diagnosis and treatment** (4th ed.). Guilford Press.
- Boland, R. & Verduin, M. L., eds. (2022). Neurodevelopmental disorders and other childhood disorders. In: **Kaplan and Sadock's synopsis of psychiatry 12th ed.** (e-book). Wolters Kluwer; pp. 306-725.
- Hinshaw, S. P., & Scheffler, R. M. (2014). **The ADHD explosion: myths, medication, money, and today's push for performance.** Oxford University Press.
- Sasser, T. R., Kalvin, C. B., & Bierman, K. L. (2016). Developmental trajectories of clinically significant ADHD symptoms from childhood to adolescence. **Abnorm Psychol**, 44(5), 815-28.
- Wilens, T. E., Biederman, J., & Spencer, T. J. (2006). **ADHD across the lifespan: The child with attention-deficit/hyperactivity disorder grows up.** Primary Psychiatry.

บทความทั้งหมดยินดีให้นำไป เผยแพร่เพื่อความรู้ได้ โดยกรุณาอ้างอิงแหล่งที่มา

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2567). **สมาธิสั้นกับการพยากรณ์โรค.** จาก
<https://www.happyhomeclinic.com/adhd05-prognosis.html>
(บทความต้นฉบับ ตุลาคม 2567)